Sport ýaryşlary – munuň özi teatr, muzeý, saz, kino sungatlary bilen bir hatarda bolup, ýaş nesle mahsus bolan terbiýäni bermekde we kämilleşdirmekde uly terbiýeçilik we sagaldyş ähmiýetine eýedir.

Sport ýaryşlarynyň ulgamy – bu türgenleri ýaryşlarda çykyş etdirip, uly üstünliklere ýetirýän ulgamdyr. Ýaryşlar türgenleriň hereket başarnyklaryny ýokarlandyrýar. Türgenler ýaryşlarda üstünlikleri gazanmak üçin öz bedenle-rini fiziki, psihiki, tehniki we taktiki tarapdan taýýarlaýarlar.

Ýaryşlar – adamlaryň hereket mümkinçiliklerini ýüze çykarýan we seljerýän esasy serişdeleriň biridir. Eger-de ýaryşlar bolmadyk bolsa, sport bu derejä çenli ösmezdi. Ýaryşlaryň maksady – güýçli türgenleri ýüze çykarmak, okuw-türgenleşik işleriniň hilini we ne-tijelerini kesgitlemekdir. Ýaryşlar – türgenleri taýýarlamagyň esasy maksady, serişdesi we usullary bolup durýar. Ýaryşlaryň ahyrky neti-jeleri – sport üstünlikleridir.

Sport üstünligi – bu belli bir netijelerde türgenleriň ussatlyk-laryny we başarnyklaryny ýüze çykarýan görkezijilerdir.Sportuň her bir görnüşinde öz aýratynlygyna baglylykda ýaryş ulgamy emele gelýär we bu ulgamdaky ýaryşlar şu tertip boýunça geçirilýär:

– ýerli derejede geçirilýän ýaryşlar (oňa sport guramalarynyň arasyndaky ýaryş, şäher, etrap, welaýat möçberinde geçirilýän ýaryşlar degişlidir);– milli derejede (Türkmenistanyň çempionaty);
– yklymara – sebitara derejede (Aziýanyň çempionaty);
– dünýä derejesinde geçirilýän ýaryşlar (dünýä çempionatlary, Olimpiýa oýunlary we ş.m.).Ýaryş ulgamynyň ýerine ýetirýän wezipesi:
– sport ýaryşlary – sport ussatlygyny ähli tarapdan dolandyrýan we herekete getirýän ulgamdyr;
– sport ýaryşlary türgenleşigiň mazmunyny, ugruny we gurluş düzümini kesgitleýär;
– sport ýaryşlary türgenleriň taýýarlygyna gözegçilik etmegiň esasy serişdesi hökmünde ulanylýar;
– sport ýaryşlary sportuň ösmegine we ýaýramagyna ýardam berýär;
– sport ýaryşlary milli sport bilen dünýä sportunyň sazlaşykly arabaglanyşygyny ýokarlandyrýar;
– sport ýaryşlary saglygy berkidýär we beden işjeňligini ýokar-landyrýar;
– sport ýaryşlary ýaş nesliň kemala gelmegine ýardam berýär;
– sport ýaryşlary sporty wagyz-nesihat edýär;
– sport ýaryşlary tomaşa täsirliligi bilen adamlaryň ruhy islegini kanagatlandyrýar.

Sport ýaryşlary maksadyna we mazmunyna baglylykda şulara bölünýär:

Все права защищены

– taýýarlaýjy ýaryşlar – (türgeniň tehniki we taktiki taýýarlygyny ösdürmek üçin geçirilýär);
– barlag ýaryşlary – (türgeniň türgenleşik derejesine gözegçilik etmäge kömek berýär);
– ýaryşa getiriji giriş ýaryşy – (esasy ýaryşlarda çykyş etmezden öň, türgeniň sport taýýarlygyny ýokary derejede ösdürmek üçin geçi-rilýär);
– saýlama ýaryşlar – (türgenleriň arasyndan ussatlary, ökdeleri saýlamak üçin geçirilýär);
– esasy ýaryşlar – (uly ýaryşlar).Ýaryşlar öz aýratynlygy boýunça şeýle bölünýär:– uly ýaryşlar – (Olimpiýa oýunlary, dünýä çempionatlary, Aziýa çempionaty we ş.m.);
– ýylda geçirilýän ýaryşlar – (birinjilik ugrunda geçirilýän ýaryşlar, Türkmenistanyň çempionaty we ş.m.);
– şanly senelere bagyşlanyp geçirilýän ýaryşlar – (Prezidentiň Kubogyny almak ugrunda, baýramçylyklara, sportda yz galdyran şahsyýetlere bagyşlanyp geçirilýän ýaryşlar we ş.m.);

Ýaryşlaryň guramaçylykly geçirilişi boýunça bölünişi:

– açyk ýaryşlar – bu ýaryşlara beýleki sport mekdepleriniň, klublaryň, welaýatlaryň we ş.m. türgenleri gatnaşyp bilýärler.– ýapyk ýaryşlar – bu ýaryşlar diňe sport mekdebiniň, şäheriň ýa-da welaýatyň öz içinde geçirilýär. Bu ýaryşlara başga sport klub-laryndan ýa-da welaýatlardan türgenler gatnaşyp bilmeýärler.
– ýoldaşlyk duşuşyklaryna – şertnama esasynda sport gura-malarynyň öz arasynda we ýurtlaryň arasynda geçirilýän ýaryşlar degişlidir.

Maksad SAPARBAÝEW
Daşoguz agrosenagat orta
hünär okuw mekdebiniň mugallymy,
kärdeşler arkalaşygynyň başlygy

Все права защищены